

Lopend *Vuur*

Onverhard wandelen

TeVoet in Utrecht

Wandeling Zeist – Amersfoort

Landgoederen open!

Wandelroutes in RouteYou

Vergaderlocatie redactie in Utrecht

Van de redactie

Het is inmiddels iets makkelijker geworden om als redactie samen te komen. Maar veel werk wordt toch vanuit huis gedaan. Gelukkig hoort bij dat werk ook het nalopen van wandelingen of het uitzetten van nieuwe routes. En omdat de provincie Utrecht dit keer het thema van dit nummer van Lopend Vuur was, hoefde er door de centrale positie van Utrecht ook niet ver gereisd te worden.

Wat opvalt in het interview met onze regiocontactpersoon in Utrecht, Ineke Thierauf, is dat het woord actief op veel meer activiteiten kan slaan dan je je misschien realiseert. Bij een actieve wandelaar denk je wellicht in de eerste plaats aan iemand die er veel wandelend op uit gaat, ieder weekend met een rugzakje langs (onverharde) paden trekt en toch wel iedere drie jaar zijn of haar wandelschoenen moet laten verzolen. Dat zal in het geval van Ineke ook vast zo zijn, maar uit het interview, maar ook uit andere artikelen in dit nummer, blijkt dat een actieve wandelaar ook iemand kan zijn die in allerlei verband opkomt voor de belangen van de wandelaar. We mogen die actieve wandelaars wel dankbaar zijn dat ze onze eigen wandelactiviteiten mede mogelijk maken.

Het redactiebeleid van Lopend Vuur is vooral gericht geweest op die tweede soort van activiteiten van sommige wandelaars: op de belangenbehartiging en op de activiteiten binnen de vereniging. Er zijn folders, routes, boekjes, kaartjes en andere publicaties genoeg die je de mooiste wandelingen voorspiegelen. En natuurlijk wijzen we onze lezers daar ook op. Als het om routebeschrijvingen van door leden en anderen uitgezette wandelingen gaat, verwijzen we naar onze website. Centraal in ons blad staat toch het vrijwilligerswerk dat veel van onze leden ondernemen om het onverharde wandelen mogelijk te maken. Alleen al met de verslagen van het werk dat in sommige regio's wordt ondernomen, zou je zo één of twee nummers van Lopend Vuur kunnen vullen. Dat is misschien wat erg technisch en daardoor minder aantrekkelijk voor een ledenblad. De redactie leest met bewondering de (regionale) jaarverslagen zoals die ook u recentelijk zijn toegestuurd. Lees die ook eens en zie wat de actieve leden mogelijk maken.

Colofon

Lopend Vuur is het ledenblad van de vereniging TeVoet. Het verschijnt drie maal per jaar.

Jaargang 26 • nummer 2 • september 2020

Redactie

Aan dit nummer van Lopend Vuur werkten mee: Nico van Delft, Alice Drenthe, Jos van der Heide, Jeroen Jacobse, Constance Kemperman, José Noijons, Jeroen van Noort en Ineke Thierauf. Reacties en bijdragen kunnen worden gezonden naar: <redactielopendvuur@tevoet.nl>

Vereniging

TeVoet heeft ten doel het in ruime zin behartigen van de belangen van de wandelaar in Nederland. TeVoet zet zich in voor behoud, verbetering en uitbreiding van onverharde paden. TeVoet streeft naar een optimale wandelinfrastructuur die goed toegankelijk (en bewegwijzerd) is voor de recreatieve wandelaar en die bovendien de mogelijkheid biedt interessante cultuur-historische en landschappelijke elementen aan de wandelaar te tonen. Meer informatie over de vereniging TeVoet is te vinden op <www.tevoet.nl>

Lidmaatschap

Voor het aanmelden van nieuwe leden en voor verhuisberichten: Ledenadministratie TeVoet, P.C. Hooftlaan 111, 3351EL Papendrecht, ledenadministratie@tevoet.nl. Bankrekening NL49INGB0000372685 ten name van TeVoet. Het lidmaatschap van de vereniging bedraagt €17,50 per jaar. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij vóór 1 december schriftelijk is opgezegd bij de ledenadministratie. TeVoet is erkend als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Bestuur

José Noijons (voorzitter@tevoet.nl)
Niek Fraterman (secretaris@tevoet.nl)
Nico van Delft (penningmeester@tevoet.nl)
Ineke Thierauf (bestuurslid1@tevoet.nl)
Bertie Schonk (bestuurslid2@tevoet.nl)

Regiocontactpersonen

Contactinformatie van de regiocontactpersonen is te vinden op de website van TeVoet <www.tevoet.nl> Vereniging > Regio's

Vormgeving en druk

Obreen Media, Hendrik-Ido-Ambacht

Het volgende nummer van Lopend Vuur verschijnt in december 2020. Inleveren van kopij vóór 1 november 2020 bij: <redactielopendvuur@tevoet.nl>

Foto omslag: Zandverstuiving Bornia - Jos van der Heide

2
Van de redactie

4
Van het bestuur

5
Interview met Ineke Thierauf, regiocontactpersoon Utrecht

7
Wandeling Westerwolde

9
Interview met Jeroen van Noort, routebureau Utrecht

11
TeVoet-wandeling Zeist-Amersfoort

14
Wandelroutes in RouteYou

15
Landgoederen Open!

17
Meerdaagse wandelroutes langs beken en rivieren

19
De paden op ...

20
Nieuws

Van het bestuur

Het Coronavirus blijft ons achtervolgen! Het is nu definitief duidelijk dat wij geen reguliere algemene ledenvergadering (ALV) kunnen houden. Het bestuur heeft echter wel de verplichting om verantwoording af te leggen aan de leden voor het beleid van het afgelopen jaar. Daarbij komt dat er belangrijke veranderingen in de samenstelling van het bestuur te verwachten zijn.

Inmiddels hebben alle leden per post de vergaderstukken voor een schriftelijke ALV ontvangen. Het bestuur vraagt de leden schriftelijke hun goedkeuring/instemming bij deze stukken te leveren. Denkt u er aan het stemformulier vóór 20 september te retourneren (met de antwoordenvolp of via de email)?

Kandidaat-bestuurslid

Graag wijs ik u er nog op dat voor de drie vacatures in het bestuur zich twee kandidaten hebben gemeld. Volgens de statuten dient er nog een derde bestuurslid gevonden te worden. Nu we veel minder mobiel kunnen zijn: het klinkt misschien wat paradoxaal, maar het besturen van een wandelvereniging kan ook goed vanuit huis!

Zoomsessie

In een Zoomsessie op 3 oktober, vanaf 10:00 uur, zullen wij online informeel contact opnemen met de leden die aan deze sessie willen deelnemen. Tijdens deze bijeenkomst komen onder andere de volgende zaken aan bod:

- Uitkomst van de schriftelijke stemming.
- Voorstellen nieuwe bestuursleden.
- Aanmelding leden, die willen meedoen aan een jubileumactie.

De leden zullen per email worden uitgenodigd deel te nemen aan de Zoomsessie. De uitkomst van de stemming en het verslag van de Zoomsessie zullen per post aan alle leden worden verstuurd.

Afscheid

Graag wil ik eindigen met een persoonlijke noot. De afgelopen vijf jaren heb ik met veel plezier deel uitgemaakt van het bestuur van TeVoet. Ik heb ervaren hoe veel mensen zich met hart en ziel inzetten voor het wandelen. Als individuele wandelaar besef je dat misschien onvoldoende. Dàt er ergens gewandeld kan worden, dàt er nieuwe wandelmogelijkheden worden geschapen, dàt er dan bordjes of paaltjes geplaatst worden, dàt die gecontroleerd en onderhouden worden, dàt er boekjes en kaarten zijn die die wandelmogelijkheden beschrijven, dàt er mensen zijn die in actie komen als er blokkades zijn, dàt er in feite een hele wandelindustrie is ontstaan waarvan een steeds groter deel van de bevolking kan genieten. En omdat er zo veel wandelmogelijkheden zijn, hoeft het nergens te druk te worden. Het is mede aan de actieve leden van TeVoet te danken dat die mogelijkheden gecreëerd zijn en worden.

Met uw voorzitter treden af Niek Fraterman en Bertie Schonk. Niek is een uiterst efficiënte secretaris geweest en Bertie een enthousiast en initiatiefrijk lid van het bestuur. Met hen en met de blijvende bestuursleden Ineke Thierauf en Nico van Delft hebben we een hecht bestuur gevormd dat met groot plezier zijn taken heeft vervuld. Wij wensen het nieuwe bestuur eenzelfde plezierige en nuttige tijd toe.

José Noijons, voorzitter

Incassomachtiging

Op de oproep in Lopend Vuur van april hebben nu ca. 80% van de leden een incassomachtiging afgegeven en ca. 10% heeft aangegeven geen incassomachtiging af te willen geven. Een tweetal nieuwe leden heeft bij de incasso de spits afgebeten. Zij zijn derhalve de eersten bij wie is geïncasseerd. Indien u alsnog besluit om een incassomachtiging af te geven en u hebt het formulier niet meer, dan kunt u het formulier aanvragen via <penningmeester@tevoet.nl>.

Contributie 2020

Helaas heeft het bestuur moeten besluiten om vier leden wegens het niet betalen van hun contributie het lidmaatschap te moeten ontnemen. Op allerlei manieren – email en brieven – is geprobeerd contact met hen te krijgen. Er zijn geen telefoonnummers van deze leden bekend. Er werd nergens op gereageerd en dan is ergens een moment van stoppen.

Opzegging

Uiteraard gaat het bestuur er van uit dat alle leden in 2021 doorgaan als lid van onze vereniging, maar mocht u om welke reden ook toch willen stoppen als lid, houd dan de uiterste datum van 1 december 2020 in de gaten, want die wordt strak gehanteerd.

E-mailadressen

Nog een beperkt aantal leden kunnen wij alleen per post bereiken. Krijgt u nog steeds alle informatie via de brievenbus, maar heeft u een e-mailadres, dan ontvangen wij graag dat e-mailadres via <ledenadministratie@tevoet.nl>. Daarnaast krijgen wij graag een bericht van wijziging van het e-mailadres, eveneens via <ledenadministratie@tevoet.nl>.

Ledenwerving

Hoewel de actie “Leden werven een nieuw lid” formeel is gestopt, doen wij een dringend beroep op onze leden om ook actief leden te werven. Iedereen kent wel in zijn of haar omgeving mensen die van wandelen houden. Spreek ze aan en wijs ze op onze vereniging. Wervingsflyers en extra exemplaren van Lopend Vuur zijn op te vragen bij <ledenadministratie@tevoet.nl>.

Nico van Delft, penningmeester en ledenadministrateur.

TeVoeter van het eerste uur

Interview met Ineke Thierauf

Met een vader als vogelaar ging Ineke Thierauf al jong het onverharde pad op. En dat is zo gebleven. Meer dan 20 jaar is ze al lid van de vereniging, ze is regio-contactpersoon voor de provincie Utrecht, zit (en blijft) in het bestuur van TeVoet. Ineke weet niet van ophouden. Laat de wandelwereld daar vooral van profiteren.

De ober van het net weer geopende etablissement wijst ons de gereserveerde tafel. We knikken onze hoofden ter begroeting en gaan op gepaste afstand van elkaar zitten. De lijst met vragen die op tafel komt, is in het verleden met Ineke samengesteld. Dat geeft herkenning.

Hoe kwam je in Utrecht te wonen?

Vanaf mijn achtste heb ik in Delft gewoond en daar ook gestudeerd. Eerst chemische technologie en daarna bedrijfskunde. Toen kreeg ik een baan bij het researchlaboratorium van Shell in Amsterdam. Maar mijn man kreeg een baan in Utrecht. We hebben toen voor Utrecht gekozen. Later ging ik daar werken bij de Universiteit.

Nieuw bruggetje mede dankzij actie Ineke

Hoe ben je bij het wandelwezen betrokken geraakt?

Eigenlijk vanzelf, zo'n 22 jaar geleden. Ik ergerde me eraan dat wandelingen niet meer gemaakt konden worden. Landgoederen als Oostbroek sloten de uitgang af. Je kon er dan niet meer doorheen lopen, alleen een rondje maken. Dat irriteerde enorm. Mijn ouders wandelden ook veel, heel vrij door bossen en langs beekjes. Ik ben nog steeds op zoek naar beekjes die er niet meer zijn. In het Utrechts Nieuwsblad las je over die afsluitingen of ik kwam ze zelf tegen en daar reageerde ik dan op. Zo las ik ook dat TeVoet was opgericht, dat zij zich inzetten voor het behoud van paden en toen ben ik lid geworden.

Actie Spoorbaan Vinkeveen

Je wilde zelf ook actief bezig zijn. Klopt dat?

Zeker. De provincie Utrecht had eind jaren 90 energiebedrijven verkocht en van een deel van de opbrengst wilde ze leuke dingen doen. De ideeën daarvoor werden gebundeld in het Beleidsplan Agenda 2010, bijvoorbeeld een fietsrouteplan. Een motie van de ChristenUnie heeft ervoor gezorgd dat er ook een wandelrouteplan in kwam. En ik ben in de projectgroep daarvan terecht gekomen. Om wandelnetwerken daar op de agenda te krijgen heb ik in 2002 met een stuk of 10 andere TeVoeters besloten om wandelknelpunten te inventariseren. Een aantal daarvan zijn opgepakt, onder andere het wandelpad over de spoorbaan bij Vinkeveen. TeVoet heeft daar, samen met bewoners, tussen 2002 en 2019 vier keer succesvol actie gevoerd tot behoud van het pad. Maar andere zijn erg complex, zoals het pad ten noorden van de Kromme Rijn. Daar is een fraaie route mogelijk, 80% onverhard, nu niet zichtbaar, maar met de nodige obstakels. Via de wandelknooppunten-projecten proberen we dat pad alsnog te realiseren.

Had je er wat aan dat je die acties namens TeVoet deed?

Ja, absoluut. TeVoet zorgt voor een paraplu over de acties. Overheidsinstanties zijn blij met enthousiaste wandelaars die lokaal heel concrete dingen regelen. Wandelnet is er toch meer voor de landelijke beleidsmatige zaken. In het kader van Agenda 2010 zijn veel projecten uitgevoerd, maar de provincie wilde ook zorgen voor continuïteit. Daardoor kwam er een wandelcoördinator. Samen met Frans Meijdam (TeVoet Zuid-Holland) hebben we haar aangeboden om alle bestaande en mogelijk nieuwe wandelroutes te inventariseren. Dat werd de basis voor het wandelknooppuntenstelsel in Utrecht. En zo werden ook veel knelpunten uit de eerste inventarisatie opgelost.

Je was al snel regio-contactpersoon. Nu zit je in het bestuur. Hoe kwam dat?

Op een gegeven moment (2014) dreigde TeVoet geen bestuur meer te hebben. Voor mijn activiteiten was TeVoet mijn entree. Ik zat namens TeVoet aan tafel. In Lopend Vuur heb ik toen een oproep geplaatst en daarnaast ook mensen benaderd: kom wandelen rond de Botanische Tuinen in Utrecht, daar bespreken we de situatie. Ik was heel blij dat er voldoende mensen op af kwamen. En dat die ook van alles wilden doen. Wat mij betreft zou er een qq-bestuur gevormd worden. Zelf wilde ik helemaal niet in het bestuur, maar ik was de enige met concrete praktijkervaring, dus ...

Denk je dat TeVoet door de jaren heen is veranderd?

Niet zozeer de vereniging, maar wel de omgeving. Wandelen is meer mainstream geworden. Wandelnet is nu een projectorganisatie en niet meer zoals vroeger een Wandelplatform, een paraplu van organisaties die op de vuist gingen met de overheid. Ook de overheid geeft meer geld uit aan wandelprojecten. Dat is mede te danken aan de successen van TeVoet. Waar ik in het begin tegenaan moest schoppen, hoeft dat nu helemaal niet meer. Nu ontmoet je enthousiaste ambtenaren die allerlei dingen doen en zeggen waarvoor ik vroeger heel hard moest roepen.

Het gesprek komt op de taken en activiteiten van Ineke als regionaal contactpersoon van TeVoet in Utrecht. In de eerste jaren was het vooral inventariseren wat er allemaal speelde. Contact onderhouden met leden en instanties. En nu er het nodige bereikt is, beperkt het zich meer tot activiteiten ten aanzien van het knooppuntennetwerk en deelname aan het wandeloverleg. Ook in de programma's van de politieke partijen stak ze haar neus. Dat heeft bij D66, GroenLinks en de PvdA de nodige zinnsneden opgeleverd. En die staan er nog steeds. Ook bij de ChristenUnie.

Word jij in de functie van regionaal contactpersoon ook gevraagd door instanties?

Rond het wandelknooppuntennetwerk is dat zeker het geval. En [ze toont een gigantische kaart van de provincie] bij het inventariseren en controleren van de wandelpaden. Toen er in 2012 een LEADER-projectgroep aanklopte bij de wandelcoördinator om met Europees geld hun boerenpaden op te knappen, werden ze naar mij verwezen. Samen met Eeffien Huizing hebben we toen bedacht dat er met dat geld wel een knooppuntennetwerk kon komen en een routeplanner waarin je ook kan zien waar het onverhard is. Die is er gekomen en dat is uniek in Nederland. En een mooie prestatie namens TeVoet. Helaas is deze planner nu tijdelijk 'uit de lucht'. [Zie de Nieuwsrubriek]

Is er bij Wandelnet wel een wandeloverleg in Utrecht?

Er is een startend overleg georganiseerd door de nieuwe belangenbehartiger. We zijn twee keer bij elkaar geweest. TeVoeters, padcoördinatoren en markeerders, zo'n 10 personen. Het idee is om ons met de Omgevingswet bezig te houden. Wat ik een goede zaak vind. Ik zou het prettig vinden als ook andere, bijvoorbeeld milieuorganisaties, er in kunnen participeren.

De wandelwereld is zo'n verbrokkeld geheel.

Zie jij dat ook zo?

Ja, maar dat vind ik niet zo erg. Wat meer contact en samenwerking zou wel mogen. Mijn ideaal is een organisatie als The Ramblers in Engeland, waar je gemakkelijk bij kunt aanhaken, vertellen wat je doet. Het is een levendige en open organisatie. Wandelnet zou eigenlijk ook zo moeten functioneren.

Wat zou de gemiddelde wandelaar van de provincie Utrecht moeten weten?

Nou, dat de provincie heel gevarieerd is. Qua wandelen denk je aan Amelisweerd of de Heuvelrug, maar loop ook eens via het Noorderpark bij Overvecht en de Maarsseveense plassen naar het natuurgebied achter Tienhoven. Bezoek het Maartendijkse bos of bewandel de vele tiendwegen in de Lopikerwaard. Of ga over de spoorbaan bij Vinkeveen via de Demmerikroute. [zie <routesinutrecht.nl>]

Ineke Thierauf, continuïteit in het Utrechtse wandelgebeuren, iemand die terloops noemt dat ze een lintje heeft gekregen, onder andere voor haar TeVoet-activiteiten, een zeer gedreven beleidsmens waar de vereniging meer dan trots op mag zijn. Wanneer wordt er een pad naar haar genoemd?

Constance Kemperman

Westerwolde

Wandelgemeente van 2020

Om te lopen

Het Westerwoldepad loopt van Wedderbergen naar Ter Apel v.v., ruim 50 km, verdeeld over vier etappes. Begin- en eindpunt zijn per bus te bereiken. De VVV heeft een routekaart, maar die is niet geheel up-to-date. De meest recente, gedetailleerde beschrijving is te vinden op <wandeleninwesterwolde.nl>. Hier ook vier detailkaarten en de gpx-track.

Het Noaberpad (LAW 10), 5e druk, ISBN 978-94-91142-10-9, € 19,95, in de boekwinkel of bij Nivon. Voor recente wijzigingen en gpx-track, ga naar <nivon.nl> <wandelen> <meer info> waar het Noaberpad verschijnt. De afzonderlijke etappes zijn ook te vinden via <wandeln.net>.

De 39 losse routes die zijn uitgezet in Westerwolde tref je aan bij <stichtingwandeleninwesterwolde.nl>. Wel helemaal naar beneden scrollen voor beschrijving en kaart. Op deze site staan ook nieuwsbrieven met recente info over de routes.

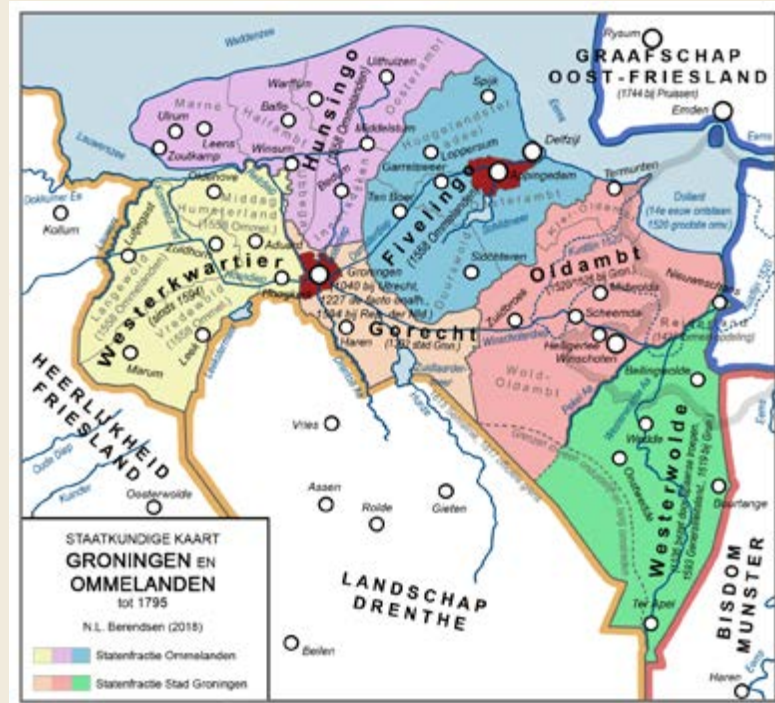
In april zou de strijd losbarsten tussen de drie gemeenten die genomineerd waren voor de titel Wandelgemeente van 2020. Dat loopt dit jaar even anders. De drie zien af van de strijd en de jury kan zich daarin vinden. Sterker: de jury besluit dat ze zich alle drie Wandelgemeente van 2020 mogen noemen! Berg en Dal, Winterswijk en Westerwolde. Het lot besliste over de richting: op naar de 'parel van het noorden'.

Nieuw & Oud

De gemeente Westerwolde (Oost-Groningen) bestaat sinds 1 januari 2018. Het is een samenvoeging van Bellingwedde en Vlagtwedde en telt daarnaast meerdere buurtschappen en esdorpen, zoals Wedde en Sellinger. Maar de gelijknamige streek en Heerlijkheid Westerwolde bestaat al eeuwen. Archeologisch onderzoek toonde aan dat de streek al in de Midden Steentijd (6000 jaar v. Chr) bewoond was. Meer zichtbare resten en ook de naam dateren uit de Middeleeuwen, zoals het Huis te Wedde. Een burcht (of borg) uit de 14e eeuw. De bewoners - het geslacht Addinga - waren heersers over het omliggende gebied. In de kelder onder het huis werden dissidenten opgesloten en gemarteld. In de loop der tijd wisselde de borg vaak van eigenaar en trad verval op. Na een grondige restauratie doet de Wedderborg sinds 2012 dienst als kindhotel. Jongeren die het moeilijk hebben kunnen er een paar dagen prinsheerlijk verblijven.

Slakkengang

Westerwolde mag dan eeuwenoud zijn, het gaat wel met z'n tijd mee. De gemeente mag zich *cittaslow* noemen.

Cittaslow (langzame stad) is een internationaal keurmerk voor kleinere gemeenten die goed presteren op het gebied van leefomgeving, cultuurhistorie, streekproducten, gastvrijheid en milieu. Kortom, er is aandacht voor het authentieke en voor het behoud van de eigen identiteit. Met trots staat het op de infoborden vermeld en veel ondernemers hebben zich als supporter aangemeld. Een e-bike verhuren ze hier niet!

Dit keurmerk is geïnspireerd op de Slow Food-beweging die eind vorige eeuw het licht zag. En ook hier is de slak het internationale symbool.

Saksische boerderij uit 1755

Kronkelend door het landschap

Westerwoldepad

Het Noaberpad is niet zo bekend als het Pieterpad, maar kan ermee wedijveren. Het is een lange-afstand-pad dat start in Bad Nieuweschans en loopt langs de Nederlands/Duitse grens tot aan Kleef. Het begrip noaberschap (burenhulp) is bekend langs de hele oostgrens. Wellicht dat daarom de bewoners zo aardig overkomen: een allervriendelijkste caissière, een buschauffeur die elke passagier afzonderlijk groet. Hier in dit rustige deel van het land kan het allemaal. Op 20 oktober 1995 werd het Nivon-pad geopend, dus je kunt spreken van een volwassen wandelroute. Daar hebben ze in Westerwolde handig gebruik van gemaakt. Het traject van Wedderbergen naar Ter Apel v.v. (ruim 50 km) vormt namelijk de ruggengraat van het Westerwoldepad. Het plan is om van de bestaande route een rondwandeling, een streekpad, te maken. Dan is het klooster in Ter Apel niet langer het eindpunt. Een dorp dat vanaf de bushalte een geheel eigen markering kent naar de dorpsrand: refugée.

veranderd. De Ruiten Aa mag weer meanderen en doet dat alweer op veel plekken.

Een opvallend kunstwerk onderweg is een brede, betonnen trap die op een kunstmatige heuvel naar een draaibaar toneelkader leidt. Op elk van de 15 treden is een kort gedicht te lezen, bijvoorbeeld dit van Levi Weemoedt:

*En dan ten slotte
En dan ten slotte het weerbericht
vannacht eerst nog donker
morgen kans op meer licht*

Museum Klooster Ter Apel uit 1465

Kunstwerk Adriaan Nette

Ruiten Aa

De route volgt het beekdal van de Ruiten Aa en dat riviertje wordt vele malen gekruist. Door de afgraving van veen kreeg de beek zoveel water te verwerken dat er overstromingen ontstonden. Om die overlast de baas te worden is begin vorige eeuw het Ruiten Aa-kanaal gegraven. In de jaren '60 werd de beek op veel plaatsen zelfs rechtgetrokken, om schaalvergroting van de landbouw mogelijk te maken. Inmiddels is het denken over het landschap ingrijpend

Dat Westerwolde genomineerd werd voor de titel Wandelgemeente is, gezien het bovenstaande, niet verwonderlijk. Toch wordt Oost-Groningen nog wel eens ervaren als veraf en saai. De gemeente Westerwolde gebruikt liever andere woorden: Rust, Ruimte, Recreatie. Met Hoofdletters.

Constance Kemperman

Op Pad met het Routebureau Utrecht:

Interview met manager Jeroen van Noort

Het Routebureau Utrecht zet in op de kwaliteit van de wandelroutes en wandelnetwerken in Utrecht: “liever wat minder kilometers wandelmogelijkheden als daarmee de kwaliteit van die routes wordt gewaarborgd”. Jeroen van Noort geeft leiding aan het Routebureau dat verantwoordelijk is voor het netwerk van fiets-, wandel- en vaarroutes in de provincie Utrecht. Wij spreken met hem over de ontwikkeling van wandelnetwerken, het beheer ervan, het overleg met betrokken partijen en mogelijke verbeterpunten.

De Provincie Utrecht en de gemeentes zijn de eigenaren van het Routebureau Utrecht. Jeroen is bij het Routebureau verantwoordelijk voor het beleid en het contact met provincie, gemeentes, terreinbeherende organisaties als Staatsbosbeheer, Utrechts Landschap en Natuurmonumenten, particuliere landgoedeigenaren.

Ook verzorgt hij de contacten met de bij het wandelen, fietsen en varen betrokken belangenorganisaties.

De kerntaak van het Routebureau is het routebeheer, maar daarnaast heeft het ook taken op het gebied van informatie, promotie en het doorontwikkelen van nieuwe routes en de routenetwerken. Jeroen wordt daarbij bijgestaan door drie collega's: Rens van Dinter, die verantwoordelijk is voor beheer en onderhoud, het aansturen van de aannemers, alles wat binnenkomt via <meldpuntroutes.nl>. Rens kent het provinciale gebied goed, gaat er vaak op uit en schouwt dan mogelijkheden en problemen. Jill van Loenen zorgt voor het publicatiemateriaal en de webredactie. Dirmia Andeweg coördineert de informatievoorziening en de communicatie. Ze heeft contact met de marketingorganisaties, zoals de VVV's, en promoot het wandelen in de provincie, bijvoorbeeld door wandelcampagnes te organiseren, trage tochten en klompenpaden onder de aandacht te brengen van de provinciebewoners: “Leg die iPad nou eens neer, kom van die bank af en ga naar buiten”. Het Routebureau is een beetje ‘de route-etalage’ van de provincie en het gebruikt daarbij de social media, bijvoorbeeld met #jebentzobuiten.

Jeroen is al zo'n twintig jaar actief in de reiswereld en het toerisme. Zo heeft hij eerder gewerkt in Gelderland, bijvoorbeeld voor het programma Gelderse Streken en de Gelderse Sterke Routes. Jeroen en zijn gezin wandelen vaak. De kinderen gaan graag mee op niet te lange afstanden. Ze zijn gemotiveerd als er onderweg maar veel te doen is, bijvoorbeeld zoiets als Geocaching. “Of als er een blotevoetenpad in de buurt is, dan proberen we dat mee te nemen.” En natuurlijk moet er horeca onderweg zijn: “als afsluiting pannenkoeken op het terras”. Er zijn heel veel routes ontwikkeld door wandelexperts, mensen die gewend zijn te wandelen, vooral ook op de wat langere afstanden. Maar het is de vraag of er genoeg is voor het doorsneegezin dat op een zaterdagmiddag zegt dat ze eventjes een rondje van vijf kilometer willen maken met onderweg wat beleving. Er moet een combinatie mogelijk zijn van lange en korte routes. Het Routebureau richt zich daarbij op de behoeften van de inwoners. Er zijn gewoon heel veel mensen die korte afstanden willen wandelen. Het Routebureau wil eens goed kijken naar de verhouding tussen kort en lang: de langeafstandswandelingen in korte stukjes opknippen zodat er ook een lokaal ommetje van gemaakt kan worden. “Neem het Kromme Rijnpad: dat kunnen we goed opknippen in wat kortere tracés.”

Het Routebureau wordt door Provincie en gemeentes gefinancierd. Daarbij geldt het aantal routekilometers dat op het grondgebied van een gemeente ligt. Gemeentes zijn in het algemeen lokaal verantwoordelijk voor beheer en onderhoud van het routenetwerk. Het Routebureau Utrecht is operationeel onderdeel van recreatie Midden-Nederland, de uitvoerorganisatie van provincie Utrecht en de recreatieschappen.

Het is wat jammer dat de provincies allemaal onafhankelijk opereren op het gebied van routenetwerken, hoewel het fietsnetwerk wel nationaal is. Op het gebied van wandelen is het niet zo gegaan. “De bewegwijzering van wandelnetwerken tussen provincies en zelfs regio's gaat alle kanten op. De ene zegt: we gaan voor knooppunten, de ander gaat voor keuzepunten; de ene zegt: we maken de bordjes geel en de ander zegt: we maken de bordjes groen. Voor de wandelaar die geen grenzen ziet, is dat een probleem”. Binnen de provinciegrenzen bewaakt het Routebureau de uniformiteit. Er is ook wel landelijk overleg tussen de routebureaus, maar er is voor wandelen nog geen landelijke structuur van markeren.

Team Routebureau: Jeroen, Rens, Dirmia, Jill

Kromme Rijnpad

Het Routebureau Utrecht beheert de routemarkering, maar is niet verantwoordelijk voor de ondergrond van paden: het maakt gebruik van de paden. De eigenaren van wandelpaden willen duidelijke afspraken met betrekking tot het gebruik van de paden: toegankelijkheid, aansprakelijkheid, boomveiligheid, toezicht door BOA's. Zij zien ook dat het centraal organiseren van de bewegwijzering met een wandelnetwerk als basis een goed idee is: dat er vanaf knooppunten gewandeld wordt. "Er wordt nu wat afgemarkeerd, daar willen ze nu toch wel van af." Dat zie je nu ook bij gemeentes: die willen af van de stickers op lantaarnpalen, zij zien ook liever een paal van een routenetwerk met een uniforme kwaliteit.

Bij het bemiddelen tussen de belangen van fietsers en wandelaars moet het Routebureau zich neutraal opstellen: ze zijn geen belangenbehartiger, hoewel ze natuurlijk ook kijken naar het meest prettige voor de eindgebruiker. Ze zoeken naar oplossingen, willen bruggenbouwers zijn tussen verschillende organisaties. Bijvoorbeeld toen Rijkswaterstaat een brug ging weghalen waardoor fietsers en wandelaars gedupeerd zouden worden, ging het Routebureau samen met Wandelnet kijken naar alternatieve mogelijkheden. Het heeft er voor gezorgd dat fietsers en wandelaars veilig gebruik konden maken van een tunnel in de buurt. Het resultaat was: gescheiden paden voor fietsers en wandelaars en de verlichting werd aangepast. De focus van het Routebureau is dus op kwaliteit en niet zozeer op kwantiteit. "Je kunt overal lopen, maar niet altijd overal wandelen." En bij conflicten met landgoedeigenaren en om de balans tussen natuur en recreatie te bewaren gaat Routebureau in gesprek met betrokken partijen om tot oplossingen te komen. En als die er eenmaal zijn, is dat weer een vertrekpunt voor verdere ontwikkelingen.

Is het geen probleem dat soms routes worden gewijzigd waardoor kaarten niet meer kloppen en wandelapps moeten worden aangepast? "Inderdaad, maar dat heeft het Routebureau wel zelf in beheer. Ons beheersysteem is gekoppeld aan de landelijke routedatabank. Vanuit die databank worden aanpassingen gedaan naar de planners van de verschillende organisaties. Het Routebureau zorgt ervoor dat voor al die organisaties de bron goed onderhouden wordt. We stimuleren de bouwers van apps zich zo veel mogelijk op de landelijke routedatabank te baseren." Twee jaar geleden heeft het Routebureau <routesinutrecht.nl> gelanceerd, dat is een centraal platform, een website, waar je wandelroutes van allerlei organisaties kunt vinden. De website is verbonden met een centrale recreatieve database. Het is de taak van het Routebureau om landelijke en lokale organisaties te stimuleren om zich bij het uitzetten van wandelingen op de wandelroutenetwerken te baseren, met respect voor het eigene van die organisaties.

Jeroen nodigt ons van harte uit om eens te komen wandelen op het nieuwe wandelnetwerk Kromme Rijnstreek, dat zo goed als klaar is. Het is een nieuw deel wandelnetwerk van ongeveer 500 kilometer dat loopt van de grens Houten/ Nieuwegein tot aan Wijk bij Duurstede, inclusief het Kromme Rijnpad dat opnieuw is bewegwijzerd. Het Routebureau is nu ook aan het kijken of er op de Heuvelrug, regio Amersfoort en Gelderse vallei een aansluitend wandelroutenetwerk gerealiseerd kan worden. Het is nu nog in het stadium van de verkenningen: er zijn veel gemeenten, organisaties en particuliere landeigenaren bij betrokken. De ambitie is om in samenspraak met alle betrokkenen komende tijd tot een provincie-dekkend wandelnetwerk te komen. Meer informatie: <http://routebureau-utrecht.nl>

ROUTESINUTRECHT.NL

José Noijons

Van Zeist naar Amersfoort

Oude en nieuwe natuur en cultuur op de Utrechtse Heuvelrug

Om te lopen

De wandeling begint bij station Driebergen-Zeist. Het is een wandeling van ruim 17 km, afgezien van korte stukken aan het begin en eind vrijwel volledig onverhard. De wandeling eindigt aan de rand van Amersfoort bij begraafplaats Rusthof, waar je met de bus naar station Amersfoort Centraal kunt. Of je neemt de uitlooprouten naar dat station over de Amersfoortse Berg. Een gedetailleerde routebeschrijving van de wandeling (inclusief uitlooprouten en GPX-tracks) en meer uitgebreide achtergrondinformatie is te vinden op de website van TeVoet onder het tabblad Wandelroutes <TeVoet wandelroutes> <TeVoet Wandelroute 021 Zeist-Amersfoort

Je wandelt over het noordoostelijk deel van de Utrechtse Heuvelrug, achtereenvolgens over de landgoederen De Breul, Heidestein, Bornia en Henschoten-Den Treek. Onderweg loop je door de uitgestrekte bossen, over oude heidevelden en langs diverse monumenten, overblijfselen uit een rijke ontwikkelingstijd.

De Utrechtse Heuvelrug

De Utrechtse Heuvelrug is een uitgestrekt bosgebied van zo'n 50 km lang tussen Rhenen en Amersfoort/Hilversum, na de Veluwe het grootste aaneengesloten bosgebied van Nederland. Het is een van de grotere stuwwallen in Nederland, naast b.v. de Veluwe en de Sallandse Heuvelrug. Deze stuwwallen zijn ontstaan in de voorlaatste ijstijd, het Saalien (zo'n 150.000 jaar geleden). Na de ijstijden raakte het gebied bebost en vanaf de Late Steentijd, zo'n 10.000 jaar geleden, vestigden zich hier mensen. Eerst alleen op

de hoger gelegen droge gebieden, toen de landbouw en veeteelt tot ontwikkeling kwamen ook in de lagere. Ondertussen waren de bossen grotendeels gekapt; door intensivering van het gebruik raakten de hogere gebieden uitgeput en ontstonden daar grote zandverstuivingen en heidevelden: de Woeste Gronden. Dat bleef zo tot in de 19de eeuw, toen dit soort gebieden overal in Nederland op grote schaal werden herbebost.

De landgoederen

Om de Woeste Gronden in cultuur te brengen werden ze toen veelal overgedragen aan particulieren. Dat waren vaak rijke kooplieden uit Amsterdam, Utrecht en Rotterdam, die wel brood zagen in de exploitatie van die gebieden. Ze richtten landgoederen in: grote gebieden met productiebossen om te voorzien in de toenemende vraag naar hout (b.v. voor de opkomende mijnindustrie in Limburg). En zulke gebieden waren uitstekend geschikt om het nuttige met het aangename te verenigen: door de Romantiek kwam er meer waardering voor de schoonheid van de natuur, er was voldoende ruimte om naast het productiebos een mooi park aan te leggen met een fraai landhuis met rijke uitstraling. Aan de westkant van de Utrechtse Heuvelrug gebeurde dat al sinds de 18de eeuw (de Stichtse Lustwarande), de "nieuwe rijken" wilden zich daar graag mee meten!

Landgoed De Breul

Als eerste kom je over Landgoed De Breul, het oudste landgoed op de wandeling en het enige dat wordt gerekend tot de Stichtse Lustwarande. Het bestond al in de 15de eeuw en was eeuwenlang in adellijk bezit; pas na de Franse inval eind 18de eeuw wordt het door de staat geconfisqueerd. In 1830 werd een deel weer particulier eigendom en maakte de eigenaar er een echte buitenplaats van. Het landhuis stond er al; de eigenaar liet (door de beroemde tuinarchitect J.D. Zocher jr) een landschapstuin aanleggen. De tuin is nog vrijwel geheel in de oorspronkelijke staat.

Landgoed Heidestein

Aan het eind van De Breul steek je de Arnhemse Bovenweg over en wandel je de bossen van landgoed Heidestein in. In de 19de eeuw lagen hier uitgestrekte Woeste Gronden; dit was een van de stukken die voor het in cultuur brengen

Vijver Heidestein

in particulier bezit kwamen. De eerste eigenaren plantten nieuwe bossen aan. Een latere eigenaar verbeterde de waterhuishouding op het landgoed waardoor landbouw mogelijk werd. Na de vondst van een bron kon een spreng (een gegraven beek) worden aangelegd waarmee de Grote Vijver werd gevoed die in het kader van de werkverschaffing tijdens de crisis in de dertiger jaren was aangelegd. Met de grond werd een hoge wal langs de vijver aangelegd waarop een theehuis met daaronder een waterreservoir en weer daaronder een ijskelder.

Eerst loop je vanaf de Arnhemse Bovenweg Klein Heidestein binnen. Je komt door de bossen bij de Grote Vijver en gaat langs het Theehuis door een tunneltje in de hoge wal; dan over die wal met uitzicht op de vijver. Na de vijver ga je langs de spreng het heideveld van Groot Heidestein op naar de sprengkop; links in de bossen de schaapskooi (niet op de route). Na de sprengkop nog een stukje heide met een fraai uitzicht daar overheen. Ten tijde van de coronacrisis was het deel van de wandeling door het begrazingsgebied van Heidestein (ca 1 km) afgesloten, waarmee ook het heidegebied niet toegankelijk was. In de routebeschrijving wordt een omleiding aangegeven buiten dat gebied om.

Landgoed Bornia

Vanaf landgoed Heidestein wandel je landgoed Bornia binnen. Ook dit ligt op oude Woeste Gronden die weer in cultuur zijn gebracht. 'Bornia' (Fries voor 'grens') was de naam van het landhuis op het landgoed, dat in 1870 op de grens van de gemeenten Zeist en Driebergen-Rijssenburg werd gebouwd. Bornia is ecologisch een zeer interessant gebied. Het bestaat

Zandverstuiving Bornia

in feite uit twee typen landschap met een verschillende ecologie: het westelijk deel bestaat uit een bos- en heidelandschap, het oostelijk deel is een stuiflandschap. Het bosgebied bestaat grotendeels uit een kussentjesmosdennenbos met de grove den, berken en zomereiken; verder komen bosbessen volop voor. Het heide- en stuiflandschap kenmerkt zich door een zeer rijke flora en fauna waarvan veel op de Rode Lijst van bedreigde dier- en plantensoorten staan. Ook komen hier diverse heide- en paddestoelensorten voor en zul je diverse jeneverbessen kunnen zien.

De bossen van Bornia bevatten veel vogels: roofvogels, zangvogels en diverse andere bijzondere vogels. Ook is er een groot bestand aan zoogdieren en vergeet de vlinders niet, de bijen en andere insecten.

Maar Bornia is sinds zijn stichting natuurlijk ook een bedrijfsgebied met bosbouw, landbouw en een kalkzandsteenfabriek aan de rand. Voor het vervoer van landbouwproducten, hout en zand legde de eigenaar over het terrein een smalspoorlijntje aan; dat werd ook een plezierlijn door de aanleg van een badinrichting, een tennisbaan en een golfbaan erlangs (je ziet daar nog verschillende overblijfselen van).

Beukenlaan Den Treek

Landgoed Den Treek-Henschoten

Dan kom je op het landgoed Den Treek-Henschoten. Dit landgoed is in 1935 gevormd door het samengaan van de landgoederen Henschoten (aan de zuidkant) en Den Treek (in het noorden). Deze landgoederen komen voort uit een middeleeuwse marke (een groep mensen die gezamenlijk bepaalde gebruiksrechten op een gebied kregen), die was ontstaan op de overgang van de Utrechtse Heuvelrug naar de Gelderse Vallei. De marke was oorspronkelijk overwegend agrarisch gericht, maar geleidelijk groeiden er ook jachtgebieden en lustoorden (met bijbehorende landhuizen en tuinen). Tegen het eind van de 19de eeuw werd de marke opgeheven en het gebied verdeeld. Het landgoed ligt vrijwel volledig in het stuiflandschap, dat zich kenmerkt door langgerekte zandruggen en duinen.

Het landgoed biedt een zeer gevarieerd landschap met bossen, heidevelden, landerijen, woeste gronden, vennen en opstallen, stuifduinen en beekdalen met de bekende rijke en bijzondere flora en fauna. Sinds in Nederland de natuurwaarden beter worden gewaardeerd wordt hier systematisch gewerkt aan het herstel van de oorspronkelijke flora en fauna die bij dit gebied horen. Dat wordt integraal gecombineerd met veel aandacht voor recreatie in allerlei vormen: wandelaars, mountainbikers, paardrijders, fietsers en hardlopers krijgen volop ruimte, vaak helemaal voor zichzelf! Op dit landgoed kom je langs een paar bijzondere historische monumenten: de Koepel van Stoop en de Pyramide van Austerlitz. En de Leusder Heide: een gebied waar de kenmerken van de Woeste Gronden nog duidelijk te zien zijn.

De Koepel van Stoop

Na de Napoleontische tijd begon in Nederland de herbebossing van de Woeste Gronden; dat gebeurde ook op de Utrechtse Heuvelrug. Veel van die gronden werden aangekocht door rijke particulieren, die die gronden met winst wilden exploiteren – of er een fraaie buitenplaats op wilden bouwen. Zo ook een aantal heidegronden ten oosten van Zeist, die eigendom werden van de Amsterdamse bankier J.B. Stoop. Deze begon met de aanplant van nieuw bos en wilde daarin op een hooggelegen plek zijn gedroomde buitenplaats bouwen. De bekende tuinarchitect J.D. Zocher jr kreeg in 1840 de opdracht de tuin aan te leggen en een landhuis, theekoepel en jachthuis te ontwerpen. De tuin, de koepel en het jachthuis (achter in de tuin) kwamen er, maar het landhuis is nooit van de grond gekomen. Onze wandeling gaat langs de koepel en de tuin, het jachthuis is niet zichtbaar.

Pyramide van Austerlitz

De Pyramide van Austerlitz.

In de omgeving van de Koepel van Stoop liggen het dorp Austerlitz en de gelijknamig pyramide. Beide zijn overblijfsel uit de Franse tijd in Nederland, van 1795 tot 1815. Er werd een aanzienlijke Franse troepenmacht gelegerd, een groot deel daarvan vanaf 1804 in een centraal gelegen kamp ongeveer waar nu het dorp Austerlitz ligt. Dat kamp trok een aantal handelaren en andere dienstverleners aan die in de omgeving een nederzetting stichtten. Toen de Fransen in 1805 weer wegtrokken bleven die, en het dorp Austerlitz was geboren. Ondertussen had de leidinggevende generaal De Marmont zijn soldaten wel met aarde en graszoden een

monument laten bouwen, geïnspireerd op de pyramide van Gizeh: een 36 m hoge heuvel met op de top een 13 m hoge houten obelisk. Voor deze klus hadden ze 27 dagen nodig: misschien heeft deze training de soldaten geholpen om met Napoleon bij Austerlitz (nu Tsjechië) het Russisch-Oostenrijkse leger te verslaan! In ieder geval zag Lodewijk Napoleon, de koning van het toenmalige Koninkrijk Holland, in deze samenhang aanleiding om in 1806 de Pyramide en het dorp hun huidige naam te geven.

Leusder Heide

De Leusder Heide

Even na de Pyramide kom je langs de schaapskooi Treeker Wissel (vlak bij de kruising met de Doornseweg, naast het Pannekoekenrestaurant Bergzicht). Hier huist een kudde van 250 Veluwe Heideschappen die regelmatig op de Leusder Heide te vinden is; ook is hier het Treeker Infopunt gevestigd. Direct daarna ga je de heide zelf op, ook deel van het landgoed Den Treek-Henschoten. De heide bestaat uit drie delen, gescheiden door verkeerswegen. Vroeger in zijn geheel een militair oefengebied, inmiddels zijn het deel ten oosten van de Doornseweg en ten noorden van de A28 vrij toegankelijk; de wandeling gaat over het oostelijk deel. Vanwege het verleden als militair oefengebied heeft de Leusder Heide zijn 19de-eeuwse karakter van het stuiflandschap van vóór de herbebossing behouden: een open gebied, met uitgestrekte heide – en zandcomplexen, afgewisseld met loof- en naaldbos en bijzondere eikenstubben.

Over de flanken van de heuvelrug

Na de Leusder Heide wandel je door een gevarieerd bosheidlandschap en passeer je enkele boerderijen. De weilanden daar omheen zijn drooggelegde veenplassen: Langeveen, Waswater en Hazenwater. En het Vogelwater, tot voor kort De Droogmakerij. Bij het weer uitdiepen van deze drooglegging in 2017 werden restanten van een oerbos gevonden, zo'n 12.900 jaar oud.

Tekst en foto's: Jos van der Heide. Met dank aan Het Utrechts Landschap, de landgoederen en Wikipedia

TeVoet Wandelroutes in RouteYou

Nu ook met foto's en achtergrondinformatie

In Lopend Vuur staan in ieder nummer artikelen over wandelroutes. Meestal zijn deze wandelroutes door TeVoeters uitgezet. In het blad wordt de wandelroute beschreven, achtergrondinformatie gegeven, of verslag gedaan van de gezamenlijke wandeling. Op de website van TeVoet, onder het tabblad <Wandelroutes><TeVoet Wandelroutes> wordt van al deze wandelroutes de meer technische informatie gegeven: een uitzombare kaart, de routebeschrijving (als die er is), de - soms uitgebreidere - achtergrondinformatie in een printbare versie, en een link naar de route in RouteYou.

RouteYou biedt meer

RouteYou biedt diverse extra mogelijkheden. Je kunt b.v. de route zien op een andere kaart, b.v. de topografische kaart en je kunt de wandelknooppunten zichtbaar maken op de kaart. Ook kun je een GPX-track downloaden, kaartjes printen of de route via een app (RouteYou app) lopen. Een handleiding is te vinden op de website van TeVoet onder het tabblad <Belangenbehartiging><Achtergrondinformatie>

Routeyou biedt ook de mogelijkheid om foto's en informatie aan de route toe te voegen. Die vind je door Bezienswaardigheden uit te klappen (rechts naast de route op het scherm). Met groene ballonnen wordt in de route aangegeven waar een foto en/of informatie beschikbaar is. Door te klikken op een ballon wordt de foto met informatie ook getoond. Ook in de app kun je deze informatie tijdens de wandeling aanklikken.

Virtueel wandelen

En toen kwam corona. We mochten niet zomaar ergens verder weg gaan wandelen. En virtueel wandelen kwam in de belangstelling. Natuurmonumenten had in 2016 al met speciale camera's hele gebieden vastgelegd. Met Google Streetview kun je dan thuis achter de pc virtueel door het gebied lopen. Natuurlijk geen vervanging voor echt wandelen, maar toch wel leuk om zo eens ergens te kunnen kijken waar je moeilijk kunt komen. Ga maar eens kijken op Schiermonnikoog, in de Weerribben of op de Sint-Pietersberg <www.natuurmonumenten.nl/nieuws/wandel-virtueel-door-nederlands-mooiste-natuurgebieden>

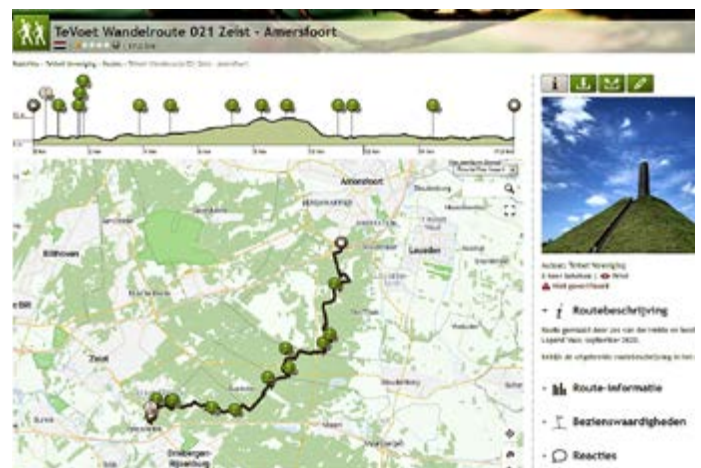
Zelf aan de slag

In april kreeg de redactie wandelingen in Amsterdam aangeboden van Carine Hoogveld en Ida Linse, wandelende en roeiende kunsthistorici. Routes met achtergrondinformatie van wat er onderweg te zien is. Maar ja, iedereen verleiden om naar Amsterdam te gaan was niet wenselijk. Daarom ging José Noijons, hoofdredacteur Lopend Vuur, met zijn camera op pad en fotografeerde een vrijwel lege stad. Daarna ging de webredacteur aan de slag met de bezienswaardigheden-optie in RouteYou. Een geïllustreerde wandelroute in Amsterdam Beelden en Bruggen: Plantage is het resultaat. Deze is te vinden op de website onder het tabblad <Wandelroutes><Routes van anderen.

Geïllustreerde TeVoet wandelroutes

Van de makers van de TeVoet wandelroutes krijgen we vaak een flink aantal foto's. Een paar daarvan publiceren we bij de beschrijving in Lopend Vuur. Maar velen niet en dat is jammer. Daarom hebben we een paar wandelroutes nu in RouteYou voorzien van foto's en achtergrondinformatie van de routemaker of een andere TeVoeter. Nieuwsgierig? Bij de volgende TeVoet wandelroutes zijn nu foto's geplaatst: TeVoet Wandelroute 016 Stadsbuitengracht Utrecht, TeVoet-Wandelroute 020 Gooise landgoederen en TeVoet Wandelroute 021 Zeist-Amersfoort.

Alice Drenthe

Landgoederen: vrije toegang of toch niet?

In dit artikel gaat Jeroen Jacobse in op de regelingen rond de toegankelijkheid van landgoederen. Vaak zijn dat plekken waar je in alle rust kunt wandelen. Maar soms ook niet (meer). Het is mede aan actieve TeVoeters te danken dat landgoederen toegankelijk blijven. Kijk op de website onder <Wandelroutes><TeVoet wandelroutes><TeVoet Wandelroute 020 Landgoederen Gooi> voor een prachtige wandeling door vijf van zulke opengestelde, Gooise landgoederen.

Coronatijd bracht iedereen aan de wandel leek het. Natuurmonumenten sloeg alarm. Haar terreinen zouden zodanig overlopen worden dat afstand houden niet meer mogelijk zou zijn. Afsluiting dreigde. Hoe nu?

Ja, op sommige plaatsen was het druk, vooral bij Natuurmonumenten op haar bekende buitenplaatsen in 's-Graveland, maar geen afstand kunnen houden...? Maar wat ook opviel: op andere landgoederen kwam je bijna geen mens tegen. Die andere landgoederen, Oud Bussem, 't Graeveveldt, Oud-Naarden, De Duinen, Larenberg, het zijn landgoederen, soms niet zo bekend, waar gemarkeerde routes aan voorbij gaan. Ze zijn van particulieren die belastingvrijstellingen genieten op grond van de Natuurschoonwet (NSW). Dat gebeurt onder voorwaarden, o.a. eisen aan houtopstand en natuur én openstelling voor wandelaars.

Oud Bussem Hofstede

Ook als wij begin juli over landgoed Pijnenburg (Utrecht) lopen, lijkt het er opmerkelijk rustiger dan op de aangrenzende terreinen van Staatsbosbeheer. Voor kort was dat anders. De media berichtten over de commotie die ontstond toen de eigenaar vorig najaar de toegang sloot tot het pad Emilialaan. Een heus actiecomité kwam in het geweer. Het betrof echter geen wandelaars, maar fietsers die geweerd werden in verband met de toenemende versterking. Toen dit voorjaar elders ook nog prinses Irene besloot het langs haar tuin lopende Maarnse Voetpad

(openbaar volgens de Wegenlegger) af te sluiten, leidden zorgen over (dreigende) afsluitingen, al of niet in verband met corona, tot Tweede Kamervragen van PvdD. Minister Schouten antwoordde 11 juni dat meldingen betreffende de openstellingen kunnen worden gedaan bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO). Er zouden geen coronagerelateerde meldingen zijn binnengekomen.

Laat ik nog geen maand later langs een aanduiding bij een NSW-landgoed komen, 'gesloten wegens corona'. Onder verwijzing naar de brief van de minister aan de TK doe ik een melding bij RvO, maar dan blijkt men daar niet eens te weten dat men de aangewezen instantie is: "Helaas moet ik u mededelen dat u bij de verkeerde instantie uw melding heeft gemaakt." Wat dan wel het juiste adres is, wordt niet gemeld. Vervolgens geconfronteerd met het citaat van de minister wordt mijn melding wel 'doorgezegt'. Een paar dagen later komt een antwoord dat volledig voorbij gaat aan de inhoud van de melding en schijnbaar uit het standaardrepertoire komt voor makers van bezwaar tegen beslissingen over subsidieaanvragen. Op een kafkaësk spoor zijn we gezet. Is het vreemd dat de minister meldt dat er geen meldingen zijn? Wordt alleen ik hier met een kluitje het riet in gestuurd of gebeurde dit misschien ook met de minister en via haar de TK? Dat aandacht voor de opengestelde landgoederen bij RvO geen hoge prioriteit heeft, blijkt ook uit de publiek te raadplegen lijst die men geacht wordt bij te houden. Het gaat om 67 pagina's A4 met de namen van kadastrale gemeente, provincie en landgoed, geen nadere aanduiding van ligging, grootte en ingangen. Over de betrouwbaarheid rijst twijfel als blijkt dat namen van plaatsen, provincies en goederen in meerdere gevallen verkeerd gekoppeld zijn en meerdere ons bekende landgoederen ontbreken.

Coronasluiting Venwoude

De Natuurschoonwet is in 1928 in het leven geroepen om de teloorgang en versnippering van particuliere landgoederen tegen te gaan. Voor wandelaars van belang is dat de wet ook beoogt de toegankelijkheid van de landgoederen te bevorderen specifiek voor deze doelgroep. Daartoe is er een extra belastingprikkel. Openstelling van minimaal 85% van het terrein, plus voldoen aan eisen t.a.v. spreiding en

padmeters per ha (50 in bos, 25 in ander terrein), levert de eigenaar volledige vrijstelling van schenk- of erfbelasting in plaats van voor de helft. Van het totale NSW-areaal (in 2014 150.000 ha, waarvan 55% in Gelderland en Overijssel) is ongeveer 70% opengesteld. Het betreft grofweg de helft van de landgoederen. De NSW-gerangschikte landgoederen van natuurbeschermingsorganisaties vormen 10% (10.000 ha) van dit opengestelde areaal.

Halverwege de jaren '90 is de werkzaamheid van de NSW gerevitaliseerd om niet alleen het behoud maar ook de uitbreiding van natuur bij particulieren te bevorderen. Was bij klassieke landgoederen openstelling voor wandelaars nog een keus van de eigenaar, bij nieuwe landgoederen wordt dit als voorwaarde gesteld. Dat laatste klinkt mooi, maar de beperkte omvang van veel van deze terreinen in combinatie met het gegeven dat toegankelijkheid nog geen doorgankelijkheid betekent, is de winst beperkt als er geen aansluiting is op ruimere wandelgelegenheid. Denk bij deze nieuwe NSW-terreinen overigens ook aan zoiets als een golfbaan, kampeerterrein, dierentuin of 'woonlandgoed' en ook een fruitteler kan zijn boomgaarden openstellen en een NSW-rangschikking krijgen.

t Graeveveldt

De belastingfaciliteiten van de NSW bij elkaar, komen over het geheel genomen tegemoet aan een kwart tot de helft van de kosten voor instandhouding per hectare van een landgoed. Medelijden is denkkelijk niet nodig, maar een landgoed blijft over het algemeen een kostbare hobby, of men moet creatief zijn om extra inkomsten te genereren. Onder andere exploitatie van een theehuis, dierenbegraafplaats of 'educatief park' kan dan een optie zijn.

Behalve via de NSW is veel landgoedelijk schoon gered via directe verwervingen door overheden. In sommige streken is het resultaat een lappendeken aan door verschillende partijen beheerde terreinen. Dat hoeft voor de wandelaar geen probleem te zijn, maar mede doordat openstelling nog niet

betekent dat je er op een andere plek uit kunt dan waar je er binnen kwam, kunnen 'lastige' situaties ontstaan. Een sterk voorbeeld betreft Zuid-Kennemerland waar een brede waaier aan eigenaren, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, 2 waterleidingbedrijven, Landschap Noord-Holland, gemeenten en particulieren, zich nota bene gezamenlijk presenteren als 'Nationaal Park'. Het gaat hier eerder om een verzameling parken en parkjes met vele daarvan eigen omheiningen. Verschillende van deze terreinen kennen slechts één ingang. Om bij de burens te komen moet je via de weg omlopen. Voor sommige moet je betalen, maar dan geldt je kaartje uiteraard alleen daar.

Oud Crailo

Is het ernstig? Het is niet altijd ernstig. We mogen blij zijn met de opengestelde landgoederen, misschien juist met die minder bekende. Fijn als mensen de zekerheid van paaltjes en pijltjes kunnen kiezen over de bekende terreinen maar heel mooi ook dat er plekken zijn om zelf te ontdekken en te dwalen over rustige(r) paden. Lastig is wel dat er geen betrouwbare, informatieve en publiekelijk te raadplegen bron is van gegevens van landgoederen die zijn opengesteld. Dan is het moeilijk ontdekken en ook moeilijk waakzaam te blijven betreffende sluitingen en beperkingen, zeker als de hier verantwoordelijke instantie zelf haar functie niet kent. Ernstig zijn hinderlijke barrières die de doorgankelijkheid van het landschap beperken. Die kennen we van de infrastructuur voor auto, trein en schip, maar helaas dus ook van hekken plaatsende landgoedeigenaren. En dan hebben we het nog niet gehad over de terreinen die niet zijn opengesteld, waaronder de helft van de NSW-gerangschikte landgoederen. Is men daar bang voor het volk? Men heeft dan zijn tuin nodig om te kunnen wandelen natuurlijk. Dat zal helpen. Alleen dat kluitje in het riet, is dat niet ernstig?

Jeroen Jacobse

Meerdaagse wandelroutes in Nederland

Langs beken en rivieren

In Nederland zijn er naast de LAW's en de Streekpaden nog veel andere meerdaagse wandelroutes. In deze serie komen die minder bekende meerdaagse wandelroutes aan bod. Op de website van TeVoet is dit overzicht, met directe links, te vinden onder het tabblad <Routes van anderen>. In mei 2019 zijn routes in het noorden van Nederland aan bod geweest, in december 2019 pelgrims- en bezinningsroutes, en in april 2020 routes met als thema 'de Tweede Wereldoorlog'. Dit keer routes die grotere en kleinere rivieren volgen.

Stromen en rivieren hebben een grote aantrekkingskracht op wandelaars. Ze komen ergens vandaan, ze gaan ergens heen. Ze bieden daarom als vanzelf een reisdoel. Er is veel en gevarieerde natuur rond de rivieren en mensen hebben door de tijd heen gewoond en gewerkt langs de rivieren. De rivier is altijd vriend en vijand geweest. En de overkant is zowel dichtbij als veraf. Kortom: mooie routes door gebieden waar veel te zien en te beleven is.

Via Gulia

Deze route volgt de Geul, de snelst stromende rivier van Nederland, van de bron bij Lichtenbusch (op de Belgisch-Duitse grens iets ten Zuiden van Aken) tot aan de uitmonding in de Maas bij Voulwames (gemeente Meerssen). De route gaat door het meest on-Nederlandse stukje Nederland. Eind vorige eeuw is de route beschreven door de Valkenburgse Alpen Vereniging (Vallekebergse Alpe Vrung) in De Wandelgids voor het Geuldal. Begin deze eeuw werd ze met stevige steun uit een Europees Fonds als grensoverschrijdend wandelproject 'op de kaart' gezet. Helaas gaat de nieuwe route veel minder over onverharde wegen. Er is een officiële website www.viagulia.be (die matig bijgehouden wordt) en een Duitse gids. De hoofdroute is 53 km lang en bewegwijzerd. Een kaart van de route is te koop

bij de VVV in Valkenburg. Informatief is de website www.trekkings.be/viagulia.html en de Nederlandse gids De Geul van bron tot monding van Olaf Op den Kamp.

Maaspad

In februari 2013 begon Nico Gerrits met de ontwikkeling van een wandelroute langs de Maas van Eijsden tot de Noordzee (Rockanje). Geen kleinigheid! Al in mei 2014 werd de route geopend: 415 km, verdeeld over 20 etappes van 20 - 25 km, met een prachtige en overzichtelijke gids met kaarten, beschrijvingen en achtergrondinformatie en tips. Er is ook een uitgebreide website: www.maaspad.nl Als je je inschrijft

voor de (individuele) prestatietocht kun je van diverse extra's gebruik maken, zoals overnachtingsmogelijkheden na iedere etappe en GPX-tracks. Soms loop je heel dicht langs de Maas, soms iets meer door de omgeving. Onderweg kom je door veel kleine en grotere plaatsen, die allemaal een geschiedenis hebben met de Maas. Een aanrader voor wie een echte lange-afstand-wandeling wil maken.

Dommelpad

De bron van de Dommel ligt in België op de Donderslagse Heide, ten Zuiden van Peer. De eerste 35 km liggen in België, de volgende 85 km in Noord-Brabant. Behalve een wandelroute is er ook een fietsroute. In België lopen de wandelroute en de

fietsroute samen. In Nederland zijn de trajecten gescheiden en volgt het wandelpad het wandelknooppuntennetwerk van Noord-Brabant. Aan het eindpunt, waar de Dommel opgaat in de Dieze, wacht Den Bosch met zijn gezellige binnenstad. Onderweg loop je door mooie en gevarieerde natuurgebieden: hei, plassen, bossen en broek. De route is beschreven in een kleine brochure die wordt uitgegeven door de VVV Noord-Oost-Brabant: www.visitbrabant.com/nl/routes/wandelen/het-dommelpad

Struinroutes langs de Waal

Rond de Waal tussen Beuningen en Vuren (slot Loevestein) zijn 5 struinrondjes uitgezet (www.rivierenland.nl/wandelroutes/). Samen vormen ze aan beide zijden van de Waal een doorgaande struinroute. De rondjes zijn lang (20 – 42 km) en ruig. Dat struinen gaat vooral goed in de zomer, als het water laag staat en de pontjes in bedrijf zijn. Goed voorbereiden dus!

Voor een heel bijzondere ervaring kun je ook een keer deelnemen aan een echte expeditie langs de Waal. De Stichting Ri4daagse (www.ri4daagse.nl) organiseert in het voorjaar expeditie Oost (van Millingen naar Loevestein), en in het najaar expeditie West (van Loevestein via de Biesbosch naar de Noordzee).

Kromme Rijnpad

Deze wat kortere route (29 km) volgt de Kromme Rijn van Utrecht tot Wijk bij Duurstede, of vice versa. Vroeger heette deze rivier de Oude Rijn, en was ze breed. Nu meandert ze langs statige landgoederen en mooie boomgaarden. De route is in beide richtingen bewegwijzerd. De informatieve wandelgids is te koop maar ook te downloaden: <https://recreatiemiddennederland.nl/kromme-rijnpad/> Zie ook het interview met Jeroen van Noort elders in dit blad.

IJsselpad

Ook dit pad is het product van een gepassioneerde wandelaar: Dolf Logemann. Het 177 km lange pad loopt aan de oostkant van de IJssel, vanaf Westervoort (waar de IJssel zich afsplitst van de Rijn) tot aan Ramspol (het einde van de IJsselmonding). Onderweg kom je door een aantal oude Hanzesteden en zie je de IJssel langzaam van karakter veranderen. Op een paar trajecten volgt de route een stukje van bekende LAW's, maar het meeste is nieuw. Alle 11 etappes beginnen en eindigen bij een NS-station of bushalte. De route is niet in het veld gemarkeerd. Zeer uitgebreide informatie (kaartjes, gpx-bestanden, boek) is te vinden op de fraaie website www.ijsselpad.nl

Vechtdalpad, Reggepad en Dinkelpad

De Overijsselse Vecht is een regenwaterrivier die ontspringt in het Münsterland. De Regge en de Dinkel zijn zijrivieren, die in de Vecht uitmonden. De Vecht loopt door het Vechtdal, een breed dal dat is gevormd door het smeltwater aan het einde van de voorlaatste ijstijd, en later opgevuld met zand. Waar de afwatering een probleem was zijn meertjes en veen ontstaan. De rivier is belangrijk geweest voor de scheepvaart, en in de vorige eeuw gekanaliseerd. Nu krijgt ze weer meer ruimte. De Regge en de Dinkel zijn kleiner, maar het landschap is groots. Door het rijke Twentse land is het heerlijk wandelen langs de vele kastelen en landhuizen.

Het Vechtdalpad is 87 km, van Zwolle naar Gramsbergen 4 etappes. Als je wilt kun je nog 3 etappes verder lopen in Duitsland. Na 2 etappes kun je in Ommen ook afslaan en de Regge volgen via het Reggepad, 85 km naar Diepenheim. Het Dinkelpad loopt op de grens van Twente en Duitsland, van Grönuu (Glanerbrug) naar Lattrop. Dit pad is 77 km lang. Alle 3 de routes zijn gemarkeerd met wit-blauwe pijlen en maken gebruik van het wandelknooppuntennetwerk. Route en informatie is te downloaden van www.visittwente.nl

Koningspad XL

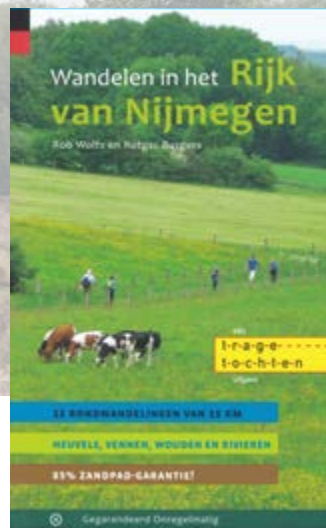
Deze 200 km lange rondwandeling met lussen loopt door het oude beekdal van het Koningsdiep (ook wel Boorne of Ouddiep geheten). Deze rivier stroomt van het hoger gelegen drie-provinciënpunt (Friesland-Groningen-Drente) naar Raerd. Vroeger mondde de rivier hier uit in de Middellee, een zeearm die tot ver in de middeleeuwen tot aan Sneek Friesland binnendrong. De route

maakt gebruik van het knooppuntennetwerk.

Er is een dikke wandelgids (236 pag!) met de 13 routes en veel achtergrondinformatie. Prachtige foto's te zien op www.beekdallandschapkoningsdiep.nl en de etappes zijn te vinden op www.friesland.nl (zoeken op <Koningspad XL>).

Alice Drenthe

De paden op...

Een divers kwartet aan gidsen.

Wandelgids Waddeneilanden - Bart van der Schagt

Alweer de 18e gids van WandelBart, bekend van de Groene Wissels. De Waddeneilanden zijn ware wandeleldorado's. Met veel paden en wandelaars. Dat weet Van der Schagt ook en daarom vermijdt hij de drukte en kiest voor stille paden en struint hij padloos door duinvalleien. De overtocht maakt al een vakantiegevoel los en de auteur geeft daar een vervolg aan door (op alle eilanden!) een wandeling te starten vanaf de haven. Verder zijn alle startpunten met het OV te bereiken. De routebeschrijving in deze handzame gids is goed leesbaar. Wel is het even wennen aan zinnen als: 'Keer rug naar VVV, ga LA en loop dorp uit.' De kaartjes zijn wat klein, maar een groter formaat is te vinden op internet, evenals een gps-track. De gids oogt heel uitnodigend, maar doet niet aan uitgebreide achtergrondinfo. Dit is puur wandelen. Als verrassend toetje is er een wandeling op het Duitse eiland Borkum.

€ 14,95 anoda.nl

Wandelen in het Rijk van Nijmegen - Rob Wolfs en Rutger Burgers

Het coronavirus deed velen naar buiten gaan. Wandelboeken vol zelfreflectie, overpeinzingen en mijmeringen kwamen op de markt. Een echte wandelaar heeft meer aan een gedegen wandelgids van het ervaren duo Wolfs & Burgers. Trage tochten, zandpadgarantie en 15 gevarieerde wandelingen in een prachtig gebied. Ons binnenste buitenland, zo wordt het Rijk van Nijmegen ook wel genoemd. De heren nemen je mee over heuvels, langs vennen en door wouden en weilanden. Uiteraard kom je ook in Berg en Dal, wandelgemeente van 2020. Elke route begint met een impressie. Een heuse appetizer. Dan de routebeschrijving, zeer uitgebreid, maar gedrukt in een vrij kleine letter. Tip: print de beschrijving vanaf de website <wandelzoekpagina.nl>, dan hoeft de leesbril niet mee. Voor de liefhebber is bij iedere tocht ook een QR-code voor het downloaden van de route en/of de gps-track. € 16,95 gegarandeerdonregelmatig.nl

Handboek Oriëntatie voor de avontuurlijke reiziger Keesjan van den Herik & Ilse Verkaart

Topokaart, kompas, routebeschrijving, gps, gpx, knooppunt, wit/rode markering, paaltjes: voor elke wandelaar wat wils. In Nederland is verdwalen nauwelijks aan de orde. Maar Nederlanders zijn avontuurlijk. De paden op, de bergen in, maar dat kan niet zonder oriëntatiemiddelen en een gedegen voorbereiding. Dit boekje leert hoe je dat doet, met als uitgangspunt het antwoord kunnen geven op twee vragen: 'Waar ben ik?' en 'Waar moet ik heen?' De geoefende kaartlezer/gps-gebruiker zal soms denken: ja, dat weet ik wel. Maar het boekje leest makkelijk weg, dus dat stoort niet echt. Weggezakte kennis wordt opgehaald: 'Wat is het verschil tussen een track en een route?' 'Hoe plaats je het kompas ook weer op de kaart?' Heldere illustraties ondersteunen de tekst, veel tips worden er gegeven, kortom een gids ter voorbereiding op een avontuur.

€ 17,99 uitgeverijelmar.nl

Pad van de Vrijheid, herdenken en beleven

Een kloek historisch boekwerk, 240 pagina's dik, dat kan toch geen wandelgids zijn? Toch is dat de basis: 13 etappes in een grote cirkel rondom Wageningen, dat zich de Stad der Bevrijding mag noemen. Het Pad van de Vrijheid (155 km) doorkruist een afwisselend wandelgebied met vele herinneringen aan WOII. De etappes zijn (op 1 na) niet langer dan 13 km. Aangezien er onderweg veel te zien/te lezen/te overdenken valt, is dat een prima afstand. Onderweg zijn er 95 kijkpunten (waaronder begraafplaatsen), allemaal voorzien van achtergrondinformatie en foto's. De gids bevat ook citaten over de betekenis van vrijheid, 13 gedichten, routekaarten en natuurlijk de routebeschrijving. Het pad is niet gemarkeerd en uit de beschrijving valt niet op te maken of gebruik gemaakt wordt van bestaande routes/knooppunten. Met het boek in de hand de tocht lopen is ondoenlijk, maar een bijna onleesbare bladzijde wijst je op de gps-tracks.

€ 18,50 uitgeverijblauwdruk.nl

Nieuws

Algemene ledenvergadering (ALV)

Vanwege de coronacrisis is de Algemene Ledenvergadering (ALV) van 16 mei uitgesteld. Het bestuur heeft besloten deze jaarlijkse ALV schriftelijk te houden. Alle leden hebben ruim van te voren de vergaderstukken digitaal en/of per post toegestuurd gekregen. Zij kunnen schriftelijk of digitaal reageren en stemmen. Op zaterdag 3 oktober 2020, 10:00 uur is er een Zoom-vergadering waarin de uitslag van de stemmingen bekend wordt gemaakt en het nieuwe bestuur zich voorstelt.

Overlijden Jan Altena

Wij ontvingen het droevige bericht dat Jan Altena is overleden. Jan was een zeer actieve TeVoeter van het eerste uur, die onder andere het wandelcafé in Arnhem heeft opgezet.

Beter naar Buiten Fair in Alblisserdam

Op verzoek van Antilope Outdoor heeft TeVoet met een marktkraam op de Beter naar Buiten Fair in Alblisserdam gestaan. Ondanks de regelmatig terugkerende (zware) regen zijn er veel gesprekken met wandelaars geweest en is TeVoet bij een groot aantal wandelaars bekend geworden.

Wandelknooppuntenplanner Utrecht

Zo'n zes jaar, vanaf 2014 beschikte Utrecht op advies van TeVoet over een in Nederland unieke wandelknooppuntenplanner: zichtbaar waren onverhard/verhard, broedseizoen, honden toegestaan. Mooie wandelroutes werden aanbevolen met knooppuntnummers erbij. Helaas is deze planner nu 'uit de lucht'. Twee planners in de lucht houden was te kostbaar voor de provincie Utrecht. De provincie heeft in 2020 voor de vernieuwde planner van Wandelnet gekozen. Daardoor hebben nu alle paden hetzelfde zwarte lijntje of ze nu onverhard of verhard zijn. Ook zijn er geen beperkingen in toegankelijkheid aangegeven. Ver inzoomen maakt de knooppunten zichtbaar. Maar informatie over de kwaliteit van de mogelijke wandeling is niet te vinden. Wandelnet heeft toegezegd voor Utrecht de onverharde paden weer zichtbaar te maken, inclusief broedseizoen en toegang honden. Op welke termijn dat gerealiseerd wordt, is onbekend. Voor het routebureau Utrecht, zie <https://www.routesinutrecht.nl/>

Krijtlandpad

Na 15 jaar is er een nieuwe editie verschenen van de gids van dit streekpad nr7, dat het zuiden van Limburg bestrijkt. Hoge bergen, holle wegen, hellingbossen en vergezichten tot over de Belgische grens. De route is 100 km lang en gaat voor meer dan 60% over onverharde wegen. De Curfsgroeve met het uitzichtplateau wordt bezocht en Maastricht wordt binnengewandeld via de Groene Loper, het wandel/fietspad boven de tunnel van de A2.

Wandelroute van het jaar 2021

Op de Fiets- en wandelbeurs wordt elk jaar een route bekroond met de titel 'Wandelroute van het jaar'. In 2020 heeft de winnaar uit België (Waas- en Reynaertland) weinig aandacht gekregen, want we mochten de grens niet over. Hopelijk zal het de volgende winnaar beter vergaan. Alleen nieuwe routes, of sterk vernieuwde, komen in aanmerking voor nominatie. Kijk voor het aanmelden op <fietsenwandelbeurs.nl>.

Meerdaagse wandelingen

De vierdaagse van Nijmegen ging niet door, en ook het wandelweekend in Wandelgemeente van het jaar Westerwolde moest geannuleerd worden. Maar collega Wandelgemeente 2020 Winterswijk, heeft wel een wandel-driedaagse. Op 2, 3 en 4 oktober kun je op pad. Kijk op <100procentwinterswijk.nl>.

Nieuw klompenpad bij Voorst

Voor de gemeente Voorst is het alweer het zevende klompenpad dat op 12 september officieel geopend wordt. De naam: het Beekweidenpad, 16 km lang, maar ook een versie van 8 km is mogelijk en vanuit beide richtingen te belopen. Dit is al het 125e Klompenpad van Nederland! Op de site <klompenpaden.nl> is de routekaart te downloaden. In het veld is de route gemarkeerd met rode klompen. En er is een gratis app: Klompenpaden.

Maastunnel, Rotterdam

Onder een rivier doorlopen is niet alledaags. Toch kan het in Rotterdam. De Maastunnel kent drie buizen: een voor auto's, een voor fietsers en een voor de wandelaars. De eerste twee zijn inmiddels helemaal opgeknapt, maar die voor de wandelaars nog niet. Tot november kun je er toch als wandelaar op drie manieren onderdoor: door de fietserstunnel met een (elektrische) leenfiets; door diezelfde tunnel maar dan per fietstaxi; of tussen 22.00 en 6.00 uur lopend. Een datum voor de heropening van de voetgangerstunnel is nog niet bekend.